

Det er ganske vist

– historien om hvordan en “videnskabelig kendsgerning” skabes

”Oplysningstiden gik forbi islam. I første omgang tog man knap nok notits af den i det osmanniske rige, som stadig levede i sin følelse af magtfuldkommenhed og kulturel overlegenhed”. Sådan skriver Ralf Pittelkow i sin bog 'Efter 11. September – Vesten og islam' (s. 18). Det centrale problem for Pittelkow er, at de vestlige, kristne samfund bygger på ”arven fra Oplysningstiden”, og at muslimer ikke hidtil har villet vedgå denne arv, men tværtimod angiveligt fornægter den.

”Da islam gik i stå” hedder det i Information. Standpunktet er blevet en vigtig del af den danske indvandrer-debat, og det læner sig tungt op af den amerikanske professor Bernard Lewis, som sammenfattede mange års arbejde i sin nye bestseller bog 'What went Wrong? Western Impact and Middle Eastern Response' (Oxford Un. Press, 2002). Pittelkow kalder Lewis ”den store gamle mand i vestlig islamforskning” (s. 48). Berlingske Weekend anmeldte Lewis' bog overstrømmende og kaldte forfatteren ”vel nok verdens fineste mellemøstenhistoriker.” Overskriften lød ”Vidunderlig lille Bernard Lewis-indføring...”

Information fulgte trop ved at hævde, at Lewis ”ofte (bliver) kaldt den fremmeste nulevende udforsker af Mellemøstens historie”. Enigheden var bemærkelsesværdig, da emnet jo normalt deler parterne i den offentlige debat. Og den understreges af Politikens anmelder, som ganske vist mente, at Lewis kun er ”en højt respekteret professor” men til gengæld ligesom Informations skribent, der mener, at Lewis er ”en tydelig beundrer af den tidligere så rige islamiske kultur”, forsikrer, at Lewis ”nærer en åbenlys respekt for muslimernes store historiske bedrifter”, og at han er ”en mand der kender Mellemøsten og dens væld af kulturer og religioner bedre end de fleste”. Osv. osv.

Henrik Wivel (22.februar), Jørgen Steen Nielsen (6. maj) og Adam Holm (15. juni) deltager begejstret og sludrevornt i udbredelsen af en politisk myte og et videnskabeliggjort fjendebillede.

I skrivende stund er Lewis' bog netop udkommet på dansk med et forord af Ralf Pittelkow og med udnyttelse af alle tre ovenfor nævnte journalisters lovord i flaptæksten. Pittelkow fortæller her, at politikere lytter til Lewis, kommentatorer og

journalister omtaler ham med ærbødighed, og at han næsten har fået orakelstatus, hvilket hænger sammen med at "begivenhederne har givet hans analyser og vurderinger ret." Og forordsskribenten må kalde guderne til vidne på, at Lewis' "vingefang må gøre indtryk på enhver."

Når det er vigtigt for Pittelkow, at både historien og forsynet støtter Lewis, skyldes det formodentlig, at Pittelkow, belært af sin debat med de forhadte eksperter, har identificeret sig med Bernard Lewis' synspunkter, der også har været "ildesete hos en betydelig del af de akademikere og debattører, der beskæftigede sig med islam." Som Pittelkow medfølelse skriver: "Han stødte nemlig mod veletablerede dogmer og tabuer."

Hverken Pittelkow, eller hans kolleger aner, hvad de snakker om. Enkelte hjemlige forskere, der kender til den vestlige forskning i islam, har forsøgt at gå op imod uvidenheden og det faglige charlataneri, der ikke blot omslutter islam, men også den modsætningsfyldte arv fra de mange oplysningstider, der langt fra er gjort op endnu. Det amerikanske fundamentalistiske kristne højre, der er Bush's bagland, er den bedste anskueliggørelse af en kulturhistorisk boopgørelse, der ikke er afsluttet.

Edward Said, er professor ved Columbia University, kommentator og har skrevet en lang række bøger, hvoraf et par stykker er oversat til dansk, 'Orientalisme – vestlige forestillinger om Orienten' og 'Den intellektuelles ansvar'. Han har mange gange før taget fat på problemstillingen om "videnskabelig" mytedannelse omkring islam, f.eks. i en større diskussion og hudfletning af Huntingtons berømte artikel – som også Pittelkow diskuterer – 'The Clash of Civilizations' (under titlen 'The Clash of Ignorance', *The Nation* 22.10.2001). Også Huntington viser sig at læne sig op ad Bernard Lewis' arbejder. Derfor er der al mulig grund til at se nærmere på denne store gamle forskers indflydelsesrige arbejde – det er en del af grundlaget for den danske indvandrer-debat, der er til debat.

Nils Bredsdorff